

הקולוניה

האחרונה

מעורבות האיחוד האירופי בבניה בלתי חוקית ביהודה ושומרון
תיעוד, סקירה ומשמעויות

שבת התשע"ה | פברואר 2015

תוכן העניינים

2.....	תקציר
3.....	פרק ראשון: תכנית פיאד ושיטת 'הסיפוח הזוחל'
6.....	פרק שני: מתמיכה דיפלומטית להפרת החוק
8.....	פרק שלישי: מבט מאקרו על פעילות בלתי חוקית של גורמים זרים באיר"ש
10.....	פרק רביעי: הבניה הבלתי חוקית במרחב אדומים כדוגמה – אמצעי למטרת השתלטות
16.....	תיעוד: פעילות האיחוד האירופאי במרחב אדומים
20.....	פרק חמישי: מסכת הצביעות האירופית: פועלים חד צדדית ומאיימים על ישראל
21.....	סיכום ומסקנות

תנועת רגבים

פועלת למניעת השתלטות לא חוקית על אדמות מדינה
ולשמירה על כללי מנהל תקין בכל הנוגע למדיניות הקרקעית של מדינת ישראל.

נתונים ומחקר: עובד ארד, מאיר דויטש, אברהם בנימין

כתיבה ועריכה: אברהם בנימין

תמונות ותרשימים: תנועת רגבים

תקציר

במשך שנים ארוכות זוכה הרשות הפלשתינית לתמיכה כמעט בלתי מסויגת מצד האיחוד האירופי. בלתי מסויגת בהתייבבות האוטומטית לצידה במישור הדיפלומטי כנגד מדינת ישראל, ובלתי מסויגת במימון ותרומות שוטפות בהיקף של מאות מיליוני יורו מדי שנה.

בשנים האחרונות, התמיכה האירופאית עברה מסיוע דיפלומטי-כלכלי פסיבי למצב של שותפות אקטיבית בפעילות בניה בלתי חוקית שמקדמת הרשות הפלשתינית באופן חד צדדי מאז שנת 2009, כחלק מתכנית אסטרטגית להקמת מדינה פלשתינית דה-פקטו, תוך עקיפת הצורך במו"מ עם ישראל.

אחד מהיעדים המרכזיים בתכנית זו, הוא לפתח מיזמי בניה דווקא בשטחי C הנמצאים בשליטה ישראלית מלאה, מתוך רצון לנגוס בהם אט אט, ובכך לקדם רצף שליטה קרקעית פלשתינית בין הר חברון, שומרון ויריחו. רצף שיסכן את בטחונה של מדינת ישראל ואת יכולתה להגן על עצמה בגבולות ברי-הגנה.

המסמך שבידיכם הוא פרי תיעוד ומיפוי קפדני של מאות מבני מגורים שבנה האיחוד האירופי ברשת מאחזים הפרושים בכל רחבי יהודה ושומרון. באיזור מרחב אדומים – פרוזדור ירושלים המזרחי בואכה בקעת הירדן, באיזור חבל יריחו, במדבר יהודה ובהר חברון.

בנוסף, הוא מלמד על השינוי בהתנהלות האיחוד האירופי, כפי שעולה ממסמכים רשמיים, ומנתח את המשמעויות של מיזמי הבניה הבלתי חוקית באיזור. מבין השורות עולה במלוא עוזה הצביעות האירופאית, אשר מאשימה את ישראל בנקיטת צעדים חד-צדדיים, בשעה שהיא עצמה שקועה עד צוואר בפעילות בלתי חוקית וחד צדדית לטובת הרשות הפלשתינית.

בפרק המסקנות מציע המסמך שורת צעדים מעשיים בהם צריכה ישראל לנקוט במישור הדיפלומטי, במערכת ההסברה ובמישור האכיפה.

רקע: תכנית פיאד ושיטת 'הסיפוח הזוחל'

המעורבות העמוקה של האיחוד ושל מדינות אירופה בסכסוך הישראלי-ערבי, כמו גם הצידוד הכמעט אוטומטי שלהן בעמדה הערבית-פלשתינית אינם דבר חדש. אולם בשנים האחרונות, מתחת לפני השטח, מתרחשת מהפכה של ממש. מהבעת עמדה מדינית ופעילות לגיטימית במישור הדיפלומטי, מדינות האיחוד האירופי חצו את הרוביקון לעבר נקיטת עמדה במישור המעשי, ובתמיכה בצעדים חד צדדיים של הרשות הפלשתינית, הכוללים הפרה בוטה של החוק ושל הדין הבין לאומי ואף מנוגדים להסכמי אוסלו.

בהסכם הביניים, שנחתם בין ישראל לרשות הפלשתינית בשנת 1993 באוסלו, חולק איזור יהודה ושומרון לשלוש קטיגוריות: שטח A - הנמצא תחת שליטה מלאה (אזרחית וביטחונית) של הרשות הפלשתינית, שטח B - הנמצא תחת אחריות משותפת - אזרחית של הרש"פ, וביטחונית של ישראל, ושטח C - הנמצא תחת שליטה מלאה של מדינת ישראל (אזרחית וביטחונית).

בשנת 2009, הגה ראש הממשלה דאז של הרשות הפלשתינית, סלאם פיאד, תכנית שיטתית שמטרתה לקדם באופן חד צדדי הקמת מדינה פלשתינית, תוך עקיפת הצורך במשא ומתן עם ישראל¹. חזונה המוצהר של המדינה הפלסטינית אליבא דתכנית פיאד "מדינה ערבית עצמאית עם ריבונות מלאה, על כל שטחי הגדה המערבית ורצועת עזה בגבולות 1967, עם ירושלים כבירתה".

תכנית פיאד מורכבת ממכלול של פרויקטים פיזיים-תשתיתיים, בעלי רציונל והיגיון מסדר ברורים, שיהוו את הבסיס הפיזי למדינה הפלשתינית. התכנית כוללת שלוש רגליים עיקריות – רפורמה מבנית בממשל המרכזי והמקומי, שיקום וביסוס המערכת הביטחונית (משטרה פלשתינית, בתי משפט, בתי כלא ועוד) ובניית התשתית הכלכלית והפיזית (בנקים, מוסדות ציבור וחינוך, תשתיות חשמל, מים, ביוב וכבישים ועוד).

כחלק מרכזי בתוכנית זו, פועלת הרשות הפלשתינית באופן מוצהר ומובהק להקמת התשתיות הפיזיות דווקא בשטחי C, הנמצאים בשליטה ישראלית מלאה. מגמתה של הרש"פ היא 'לספח' אזורים אלו לשליטתה, לייצר בהם מסדרונות ורצפים טריטוריאליים, ליצור את ההיפך ביחס להתיישבות הישראלית, ולקבוע עובדות בלתי הדירות בשטח.

שיטת הסיפוח הזוחל נעשית במקביל בשני מסלולים: האחד, בתאום עם הרשויות הישראליות באמצעות פנייה של הרש"פ לרשויות הישראליות ובקשה לאשר את הקמתם של פרויקטים בעלי משמעות מיוחדת (בדרך כלל יהיו אלו פרויקטים שתקצובם הבינלאומי מותנה ב'חותמת כשרות' -

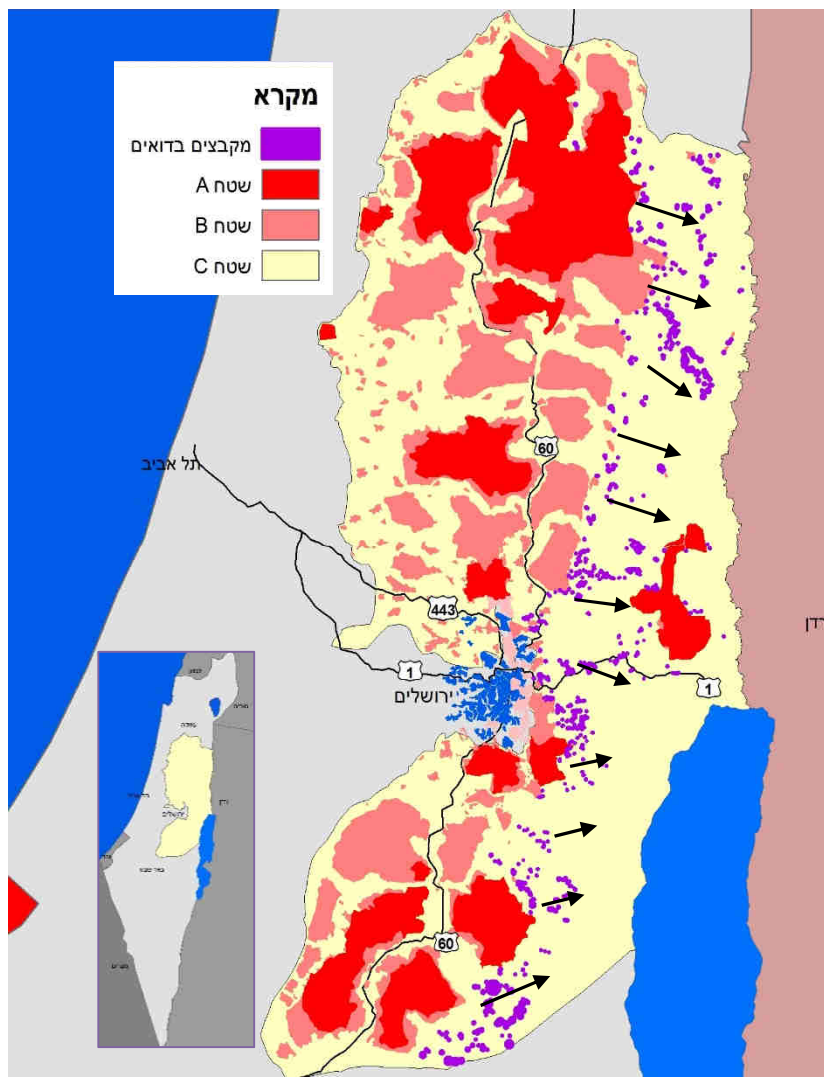
¹ תכנית פיאד, אוגוסט 2009: "[Ending The Occupation, Establishing The State](#)".

המימון האירופי לרשת המאחזים הפלשתינית [4]

הסכמה ישראלית). המסלול השני, והנפוץ יותר, נעשה באמצעות קביעת עובדות בשטח - תוך פעילות בלתי חוקית נרחבת של בניה ופיתוח ללא תיאום ואישור מול הרשויות הישראליות. במסלול השני ניתן בהחלט לזהות יד שיטתית ומכוונת, רעיון מסדר הכולל ניסיונות ליצירת רצפים טריטוריאליים, בידוד וקטיעת רצפים ישראליים וכדומה. מימון הפרויקטים השונים נעשה באמצעות תרומות נדיבות ממדינות המפרץ, אירופה וארצות הברית.²

מרבית הפרוייקטים מתמקדים בקיבוע האוכלוסיה הבדואית-נוודית, באמצעות בניית מבני קבע ברשת מאחזים בלתי חוקיים והנחה של תשתיות מים, חשמל סולרי וכדו'. רשת המקבצים הבדואים בשטח C (סימון סגול במפה דלהלן) משתרעת לכל אורכם של יהודה ושומרון, משדרת גב ההר -

לכיוון מזרח בואכה בקעת הירדן, ומשדרת הרי יהודה מזרחה לכיוון מדבר יהודה וים המלח. המטרה בפרישת ההתיישבות הזו כפי שהיא משתקפת מהמפה שלהלן ברורה - התפשטות הרצף ההתיישבותי הפלשתיני מזרחה לכיוון ירדן.

מפה 1: רשת המאחזים הבדואים בשטחי C.

² סקירה והרחבה על פעילות בנייה שמבצעת הרשות הפלשתינית בשטחי C ב"שיטת הסלאמי", ניתן למצוא בדו"ח "הסיפוח השקט", בהוצאת תנועת 'רגבים', דצמבר 2013.

במפה דלעיל, נקל לזהות את קו הרצף של המאחזים הפלשתינים הנמתח מצפון השומרון ועד דרום הר חברון. קו המתעתד ליצור נוכחות ושליטה פלשתינית בתוך שטח C, לשם חיבור רצף טריטוריאלי בין האזורים הנמצאים כיום בשליטת הרשות הפלשתינית ולשם יצירת רצף התיישבותי מזרחה לכיוון בקעת הירדן וים המלח. רציונל ההתפשטות מזרחה מבוסס ב'תכנית פיאד' על ההבנה כי על המדינה הפלשתינית להימנע מלהיות מוקפת מארבעה כיוונים במדינת ישראל. לשם כך מבקשת הרשות לקבע עובדות בשטח לכיוון ירדן ובכך להגדיל את סיכוייה להביא לנסיגה ישראלית מבקעת הירדן. לנוכחותה של מדינה פלשתינית בעלת גבול משותף עם ירדן, תהיה השלכות גם ליציבות השלטונית של בית המלוכה ההאשמי המהווה מיעוט אתני בממלכה, בה קיים רוב לאלו המזהים עצמם כפלשתינים.

מתמיכה דיפלומטית להפרת החוק

לאורך השנים, גוברת התמיכה מצד האיחוד האירופי בפרוייקטים השונים שמקדמת הרשות הפלשתינית באופן חד-צדדי בשטחי C. תמיכה זו באה לידי ביטוי הן במימון כלכלי רחב-היקף, והן בהתייצבות לצידה של הרשות הפלשתינית.

בכל שנה מעביר האיחוד האירופי מאות מיליוני יורו לרשות הפלשתינית – הן באופן עקיף על ידי מוסדות האו"ם השונים והן בתרומה ישירה וייעודית למטרות ספציפיות.³

בספטמבר 2012 הודיע האיחוד האירופי על הקצאת 100 מיליון יורו כתרומה ישירה לקידום פרויקטים למען האוכלוסיה הערבית ברחבי שטח C, הנמצאים בשליטה ישראלית מלאה (כתוספת ל-100 מיליון יורו שהועברו אף הם כתרומה מיוחדת בשנת 2011).

הסעיף הראשוני במסמך המפרט את הקצאת הכספים⁴ מלמד על העברה ייחודית של 7 מיליון יורו (בשנת 2012 בלבד) עבור "פיתוח קרקע ותשתיות בסיסיות בשטח C", תוך הדגשה כי "פעולה זו נועדה לתמוך בנוכחות הפלסטינית במקום ולקדם התפתחות חברתית וכלכלית בשטח C, שהוא תנאי הכרחי לפתרון שתי מדינות".

בגרסת מסמך המעקב של האיחוד האירופי מאוקטובר 2012 אחר "יישום תכנית הומניטרית בשטחים הפלסטינים הכבושים"⁵, ביטויי התמיכה מובהקים אף יותר:

"בתכנית הלאומית לפיתוח 2011-2013 מתמקדת הרשות הפלסטינית בבניית מוסדות המדינה, אך מכירה בחשיבות הסיוע (כולל הומניטרי) במיוחד באזורים שבהם אין לה סמכות או השפעה, כלומר רצועת עזה ושטח C הכולל את איזורי התפר ומזרח ירושלים".

"הרשות הפלסטינית מקדמת באופן אקטיבי תכנון ובנייה של שטח C, שאם יצלח, יסלול את הדרך לפיתוח והרחבת השליטה של הרשות הפלסטינית על שטח C. התכנון והבנייה אמורים לעזור להגן על מבנים ביישובים קיימים".

³ סיוע האיחוד האירופי לרש"פ, 2007-2013: http://ec.europa.eu/europeaid/countries/palestine_en?language=et

⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-964_en.htm

⁵ <http://ec.europa.eu/echo/files/funding/decisions/2013/HIPs/oPt.pdf>

אולם המהדורה העדכנית ביותר של מסמך המעקב⁶ (נכון לספטמבר 2014), מלמדת שחור על גבי לבן, כי עמדת האיחוד האירופי עברה מתמיכה גרידא, למצב של מעורבות פעילה בהשתלטות הרשות הפלסטינית על שטח C:

"יש לעודד את הרשות הפלסטינית להמשיך ולהרחיב באופן משמעותי את הפעלת הסיוע לאנשיה בשטח C, ולהמשיך בקנה אחד עם התחייבויותיה לעשות כן".

"האיחוד האירופי והרשות הפלסטינית מקדמים באופן אקטיבי תכנון ובניה של שטח C, שאם יצליח, עתיד לסלול את הדרך לפיתוח והרחבת השליטה של הרשות הפלסטינית על שטח C. התכנון והבנייה אמורים לעזור להגן על מבנים ביישובים קיימים".

המסמך מספטמבר 2014 מציין תקציב ייעודי נוסף (מעבר לתמיכה השנתית הקבועה), בסך 11 מיליון יורו, המיועד למאחזים הבדואים ("קהילות הרועים") בשטח C.

מאחורי הניסוח הדיפלומטי התמים, המדבר על תרומה לשם "פיתוח קרקע ותשתיות בסיסיות בשטח C", ותמיכה ב"קהילות הרועים", מסתתרת מעורבות פעילה של האיחוד האירופי בפרוייקטים של בניה בלתי חוקית. התנהלות זו עומדת גם בסתירה מובהקת להסכמי אוסלו, בהם הוגדר כי שטח C נמצאים תחת אחריות מלאה של מדינת ישראל.

⁶ http://ec.europa.eu/echo/files/funding/decisions/2014/HIPs/palestine_en.pdf

מבט מאקרו על פעילות בלתי חוקית של גורמים זרים באי"ש

מעורבותו בשטח של האיחוד האירופי ביהודה ושומרון, איננה רק באופן ישיר אלא גם באופן עקיף, ומתבצעת באמצעות ארגונים בין לאומיים רבים שנתמכים על ידי האיחוד והמדינות באירופה.

ברחבי יהודה ושומרון פועלים בשנים האחרונות ארגונים בינלאומיים (ארב"ל) רבים. ארגונים אלו נחלקים לקבוצות שונות, ובהן - סוכנויות סיוע של ארגונים כמו הצלב האדום (ICRC) ועשרות זרועות שונות של האו"ם (UN), גורמים מנציגויות דיפלומטיות של מדינות זרות, ארגונים לא ממשלתיים מוכרים (NGO's) וארגונים בלתי מוכרים.

ככלל, מעדיפה ישראל להימנע מעימות מול גופים זרים, גם כשאלו פוגעים במדינת ישראל במישרין או בעקיפין. מסמך שהפיק ענף ארב"ל במנהל האזרחי הסוקר את פעילות הגופים הזרים הקיימים באי"ש, מלמד על היחס האמביוולנטי של הרשויות הישראליות כלפי פעילותם של אותם ארגונים:

"במקרים רבים פעילות הארגונים הבינ"ל "חוסכת" למדינת ישראל משאבים רבים וזאת באמצעות פעילותם השוטפת אשר למעשה מממשת את חובתנו כלפי האוכלוסייה הפלסטינית... במידה ויעזבו הארגונים הבין לאומיים את האיזור תיאלץ מדינת ישראל ליטול באחריות המלאה ולמלא את החלל שנוצר, דבר הכרוך בהקצאת משאבים וכוח אדם רב... המציאות המאפשרת את פעילותם התקינה של הארב"ל, מהווה אינטרס חיוני למדינת ישראל. כל אירוע חיכוך בין ארב"ל לצה"ל יוצרת בעיות תדמית ומקשות על ההסברה הישראלית. כמו"כ, אירועים אלו מעלים את סוגיית הפלסטינים על סדר היום העולמי. לכן, קיימת חשיבות רבה לאפשר קיום פעילותם של הארגונים הבינ"ל השונים, בתיאום מלא עמנו ללא הפרעה".⁷

במבט ראשון ופשטני, רואה המנהל האזרחי בפעילות הגופים הזרים כאלמנט חיובי, הממלא תפקיד הומניטארי ואף תואם את האינטרסים של מדינת ישראל ומסייע לה לעמוד במחויבויותיה הבינלאומיות כלפי האוכלוסייה הפלשתינית באי"ש.

אלא שבחינה מעמיקה מעט יותר של התופעה, מראה כי הגופים הזרים ובהם גם האיחוד האירופי, המזוהים באופן מוחלט עם פעילות הרשות הפלשתינית, מנצלים באופן ציני את החסינות הדיפלומטית העומדת לרשותם (ואת חוסר הרצון של מדינת ישראל להכנס לעימות דיפלומטי עם מדינות אירופה), כדי לעשות בשטח כבתוך שלהם, תוך פגיעה ברורה באינטרסים ישראלים מובהקים ורמיסת החוק.

בהקשר זה ראוי להזכיר כי מסקנות דו"ח 'ועדת לוי', שבחנה את מעמדה המשפטי של יהודה ושומרון על פי החוק הבינלאומי, קבעו כי על פי החוק הבינלאומי, לא ניתן להגדיר את יהודה ושומרון כ"שטח

⁷ "הארגונים הבין לאומיים הפעילים באי"ש" מהדורת אוקטובר 2012, בהוצאת המנהל האזרחי אגף ארב"ל ופרויקטים.

כבוש", מאחר ולא היו בריבונותה של אף מדינה קודם לכן, ולפיכך מדינת ישראל מחזיקה בהם בדין ובצדק ויש לציית לחוקיה כריבון בשטח⁸.

יתירה מכך, הרי שגם על פי גישת האיחוד האירופי הרואה ביהודה ושומרון "שטחים כבושים", כללי המשפט הבינלאומי קובעים באופן ברור, כי לגורם הכובש ישנן סמכויות שלטון חוקי בשטח הכבוש, כאשר הוא משמר, ככל שניתן, את החוקים התקפים באותו איזור⁹.

על פי המשפט הבין לאומי כלל הגורמים בשטח מחויבים לציית לדין החל בו. הפרת דיני התכנון והבניה החלים באזור על ידי האיחוד האירופי מהווה, אם כן, הפרה בוטה של החוק הבינלאומי.

סקירה והרחבה על פעילותם של ארגונים בינלאומיים באיר"ש, ניתן למצוא בדו"ח "בין סיוע לחתרנות", בהוצאת רגבים¹⁰.

⁸ דו"ח השופט (דימוס) אדמונד לוי ואחרים: [על מעמד הבניה ביהודה ושומרון](#). תמוז התשע"ב. עמוד 14; 86 ואילך.
⁹ אמנת האג קובעת כי: "שטח נחשב לכבוש כשהוא נמצא למעשה תחת שלטון צבא האויב. הכיבוש משתרע רק על שטח שבו הוקם שלטון כזה וישבו הוא ניתן להפעלה. בעבור סמכויות השלטון החוקי למעשה לידי הכובש, ינקוט הלה בכל האמצעים שביכולתו כדי להחזיר על כנם ולהבטיח את הסדר והחיים הציבוריים, עד כמה שהדבר אפשרי, תוך כיבוד החוקים הנהוגים במדינה, חוץ מאם נבצר ממנו הדבר לחלוטין". (מתוך: 'כללי האג משנת 1907 והתקנות הנלוות'. סעיפים 42-43).

¹⁰ דו"ח 'בין סיוע לחתרנות' – פעילותם של ארגונים בינלאומיים ביר"ש", בהוצאת תנועת 'רגבים', דצמבר 2013.

הבניה הבלתי חוקית במרחב אדומים כדוגמה – אמצעי למטרת השתלטות

פרוייקט הדגל המשותף של הרשות הפלשתינית והאיחוד האירופי, הוא ללא ספק, הקמת רשת המאחזים לקיבוע האוכלוסיה הבדואית לכל אורך גב ההר – החל מצפון השומרון ועד דרום הר חברון, תוך מיקוד והפניית מאמץ מיוחד למרחב אדומים, איזור שהינו בעל חשיבות אסטרטגית חיונית למדינת ישראל. בראש ובראשונה זהו המרחב שיקבע האם יתקיים רצף טריטוריאלי של המדינה הפלשתינית בין שכם, רמאללה ויריחו בצפון לבין בית לחם וחברון בדרום, או לחילופין, ישמר את הרצף הישראלי בין ירושלים למעלה אדומים ומשם מזרחה בואכה בקעת הירדן.

כביש ירושלים-ים המלח (כביש 1), העובר במרחב זה, הינו אחד מצירי הרוחב המרכזיים במדינת ישראל. במצבי חירום מהווה כביש זה עורק חיוני להעברת כלי רכב, אמצעי לחימה וציוד לגבולה המזרחי של מדינת ישראל.

ממערב למזרח - מרחב אדומים מחבר את ירושלים למעלה אדומים ומשם מזרחה בואכה בקעת הירדן. **מצפון לדרום** - מרחב זה מחבר בין איזור רמאללה והשומרון למרחב יריחו, בית לחם והר חברון. שליטה פלשתינית בשטח, תיצור חיץ ממשי בין מרכז מדינת ישראל לבקעת הירדן – רצועת הביטחון המזרחית של ישראל.

לא לחינם מפעילה הרשות הפלשתינית במשך שנים ארוכות לחץ בינלאומי נגד בניה ישראלית באיזור. בעשרים השנים האחרונות, התכניות השונות להתפתחותה הטבעית של מעלה אדומים עוכבו פעם אחר פעם בשל לחץ בינלאומי על ממשלת ישראל. אולם בזמן בו נמנעת ישראל לממש את שלטונה החוקי במרחב זה, קובעים הרשות הפלשתינית והאיחוד האירופי עובדות בשטח, באמצעות הקמה שיטתית של מאות מבנים לא חוקיים, מתוך כוונה ברורה להצר את רוחבו של מסדרון הר הצופים-מעלה אדומים, ולקעקע את השליטה הישראלית בשטח.

האוכלוסיה הבדואית באזור התקיימה כחברת נוודים מסורתית הנוודת בעקבות מרעה הצאן ובהתאם לחילופי העונות, והתגוררה באוהלים זמניים המוקמים לפרק זמן קצר ומפורקים לאחר תום עונת הרעייה. בשני העשורים האחרונים, בעקבות זניחה הדרגתית של אורח חיים זה, הוחלפו אוהלים אלו למבני פח זמניים, שהוקמו בניגוד לחוק בתוך תחומי השיפוט של יישובים ישראלים באיזור, או על אדמות מדינה בסמיכות של מטרים ספורים מכביש ירושלים-ים המלח (חרף האיסור הנוסף על בניה בסמוך לצירי תנועה).

המנהל האזרחי הוציא במשך השנים האחרונות צווי הריסה כנגד הבניה אך כמעט ולא מימש אותם. במהלך השנים האחרונות הוגשו מספר עתירות לבג"ץ¹¹ בדרישה כי יורה לרשויות האכיפה לממש

¹¹ 7264/09 כפר אדומים ואחרים נגד שר הביטחון; ובהמשך: 5665/11 כפר אדומים ואחרים נגד שר הביטחון.

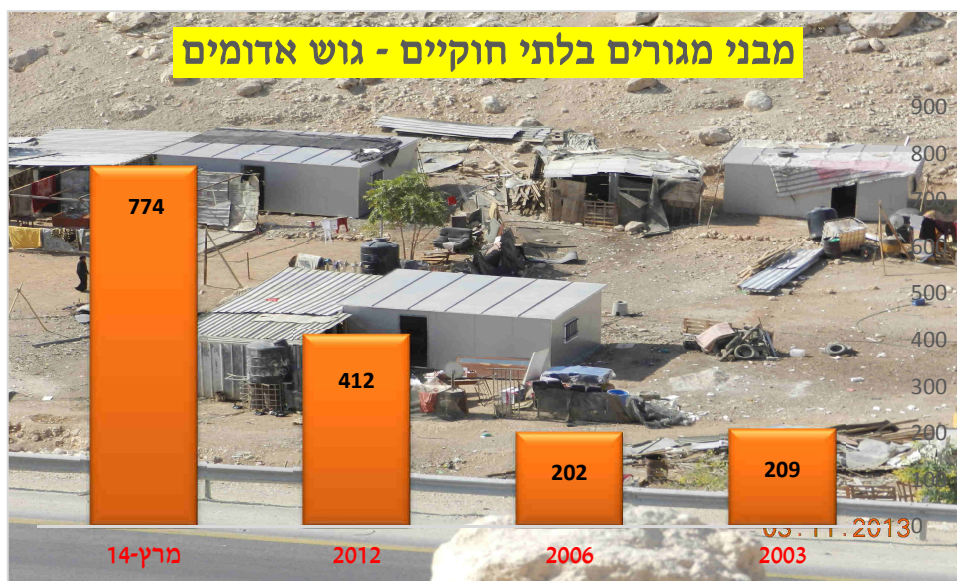
את צווי ההריסה, ומנגד, עתרו עברייני הבנייה בסיוע ארגוני שמאל¹² – בדרישה כי בג"ץ יאסור את מימוש צווי ההריסה.

העתירות ההדדיות נדחו לאחר שהמדינה הבהירה בתשובתה לעתירות השונות כי היא פועלת למציאת פתרון כולל עבור האוכלוסיה הבדואית במרחב אדומים, באיזור 'רמת נועיימה' ליד יריחו. לא למותר לציין כי לשם מימוש פתרון זה, החליטה המדינה להקצות מקרקעותיה, להעניק מגרשים חנם אין כסף לעברייני הבנייה ולממן את העברתם למתחמים אלו.

"המשיבים פעלו בהתאם להחלטת שר הבטחון על מנת לאתר מקום חלופי לבית הספר מושא העתירה, וכי כעת נבחנת האפשרות להעתקת כלל המתחם לאחד משני אתרים חלופיים באיזור העיר יריחו, בהן קיימות אדמות מדינה מוכרזות בשטח C – בנועיימה צפון, צפונית לעיר יריחו, או בארמונות החשמונאים, מערבית לעיר"¹³.

מנקודת זמן זו ואילך, ברגע בו הובהר כי תכנית ישראלית המבקשת למצוא פתרון מערכתי ונדיב לאוכלוסיה הבדואית הולכת ומתקדמת, החלה הרשות הפלשתינית – בסיוע האיחוד האירופי – במרוץ עתיר ממון של בניית מגורי קבע בלתי חוקיים, שתקבע במקום את האוכלוסיה הנוודת ובכך תסכל, בכל מחיר, את תכנית נועיימה.

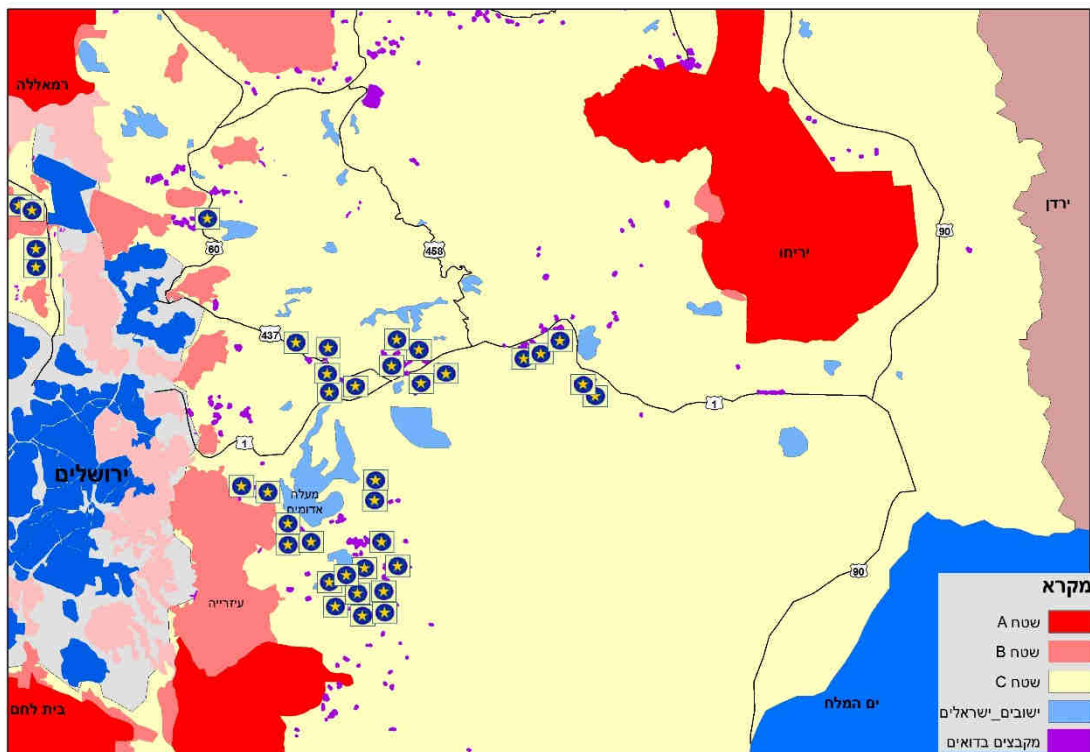
מעקב מתמשך שביצעו תנועת רגבים ו'הפורום לשמירת קרקעות' של יישובי גוש אדומים, מלמד על הזינוק המספרי שחל בשנים האחרונות בהיקף הבנייה הפלשתינית הבלתי חוקית במרחב אדומים. נתוני הצמיחה בתרשים דלהלן:

¹² 6288/09 עראערה נגד ראש המנהל האזרחי; ובהמשך 8615/11 עראערה נגד ראש המנהל האזרחי.
¹³ תשובת המדינה בעתירה 5665/11 כפר אדומים ואחרים נגד שר הביטחון. באפריל 2014, במענה לעתירה השלישית מטעם כפר אדומים (7969/13), הודיעה המדינה, כי תכנית המתאר לרמת נועיימה מוכנה להפקדתה לקראת אישורה.

משמעות הנתונים: בין 2003 ל-2006, נותר מצב הבניה סטטי ואף חלה בו ירידה קלה, בשל פעילות אכיפה שביצע המנהל האזרחי. אולם בין השנים 2006 ל-2012, היקף מבני המגורים הבלתי חוקיים במרחב זינק במאתיים אחוזים! בסדרת תצלומי אוויר שביצע הפורום במהלך שנת 2012 נמנו 412 מבנים בלתי חוקיים במרחב.

אולם לא די בכך: במהלך 2014 בוצעה גיחת צילום נוספת, בה נמנו כבר 774 מבני מגורים בלתי חוקיים! במילים אחרות: בתוך כשנתיים בלבד, שוב הוכפל מספר המבנים – וזאת עוד בטרם באה שנת 2014 אל קיצה. מספר זה איננו כולל כמאתיים (!) מבנים נוספים שנבנו בניגוד לחוק על אדמות מדינה באזור E1, וכן על קרקעות הנמצאות בתחום השיפוט העירוני של מעלה אדומים.

מפה 2: מאחזי האיחוד האירופי במרחב אדומים

בסיכום הסקירה שביצעה רגבים עלה, כי האיחוד האירופי הקים ברחבי מרחב אדומים בין השנים 2012-2014 מעל 400 מבנים לא חוקיים. מתוכם תיעדה 'רגבים' 181 מבני מגורים בלתי חוקיים, ובנוסף עוד 232 מבני שירותים (הנפרדים ממבנה המגורים). כלומר, רוב המבנים שהוקמו בתקופה זו בניגוד לחוק באזור זה, הם פרי פעולת האיחוד האירופי.

על מבני מגורים אלו, המוקמים באופן שיטתי ואחיד באמצעות חיבור מודולרי של יחידות פאנל מבודד המאפשר הקמת כל מבנה בשעות ספורות, מתנוססים בגאווה סמלי האיחוד האירופי. ניתן

לראות כי לצד מבני המגורים מוצבים מבני שירותים, מתקנים לייצור חשמל סולארי ומיכלי מים, מסומנים אף הם בסמלי האיחוד האירופי.

במסגרת תהליך הבדיקה שביצעה רגבים, נחשף כי רבים מתוך אותם מאחזים הוקמו לפני שנים ספורות, ועברו תהליך בינוי וקיבוע במימון האיחוד האירופי רק לאחרונה. הטענות השקריות בדבר נוכחות רבת שנים של הבדווים בשטח, של קיומם של 'כפרים היסטוריים', ושל פעילות שמטרתה 'רק לדאוג לזכויות האדם ולתנאי החיים המינימאליים של הבדווים', פשוט אינן עומדות במבחן עדשת המצלמה.

קדר החדשה - מאחז בדואי מזרחית ליישוב קידר

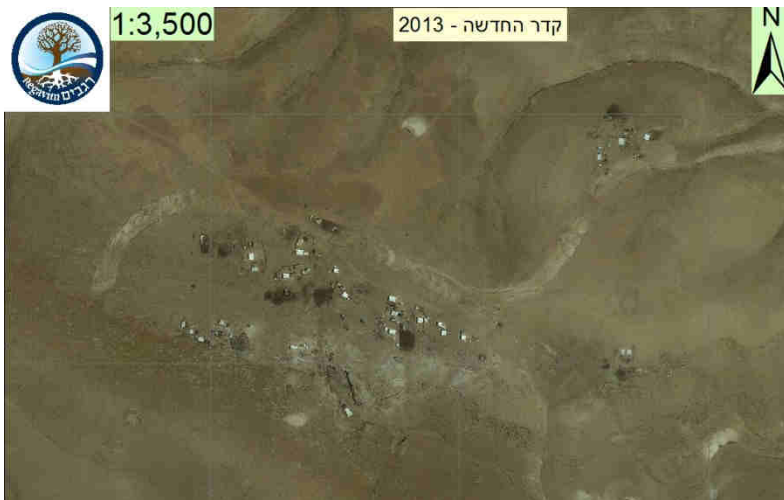
שנת 1999 - השטח היה נקי וריק מכל בניה.

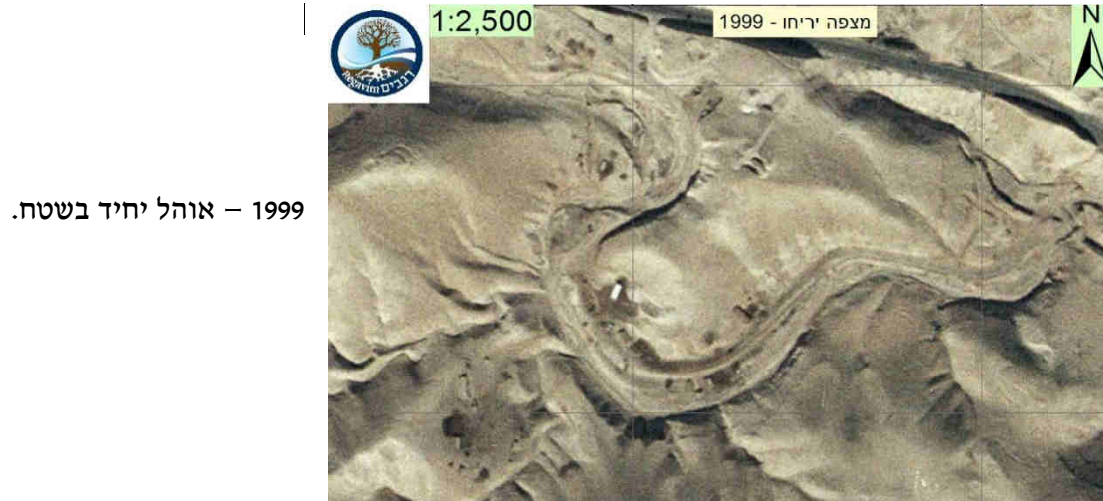
שנת 2008 - מקבץ של פחונים ואוהלים.

שנת 2013 - ניתן להבחין בעשרות מבנים שבנה האיחוד האירופי במקום.

כביש ירושלים-ים המלח: מאחז בדואי סמוך למצפה יריחו

תיעוד : פעילות האיחוד האירופי במרחב אדומים

מתקן סולארי להפקת חשמל

מבני שירותים

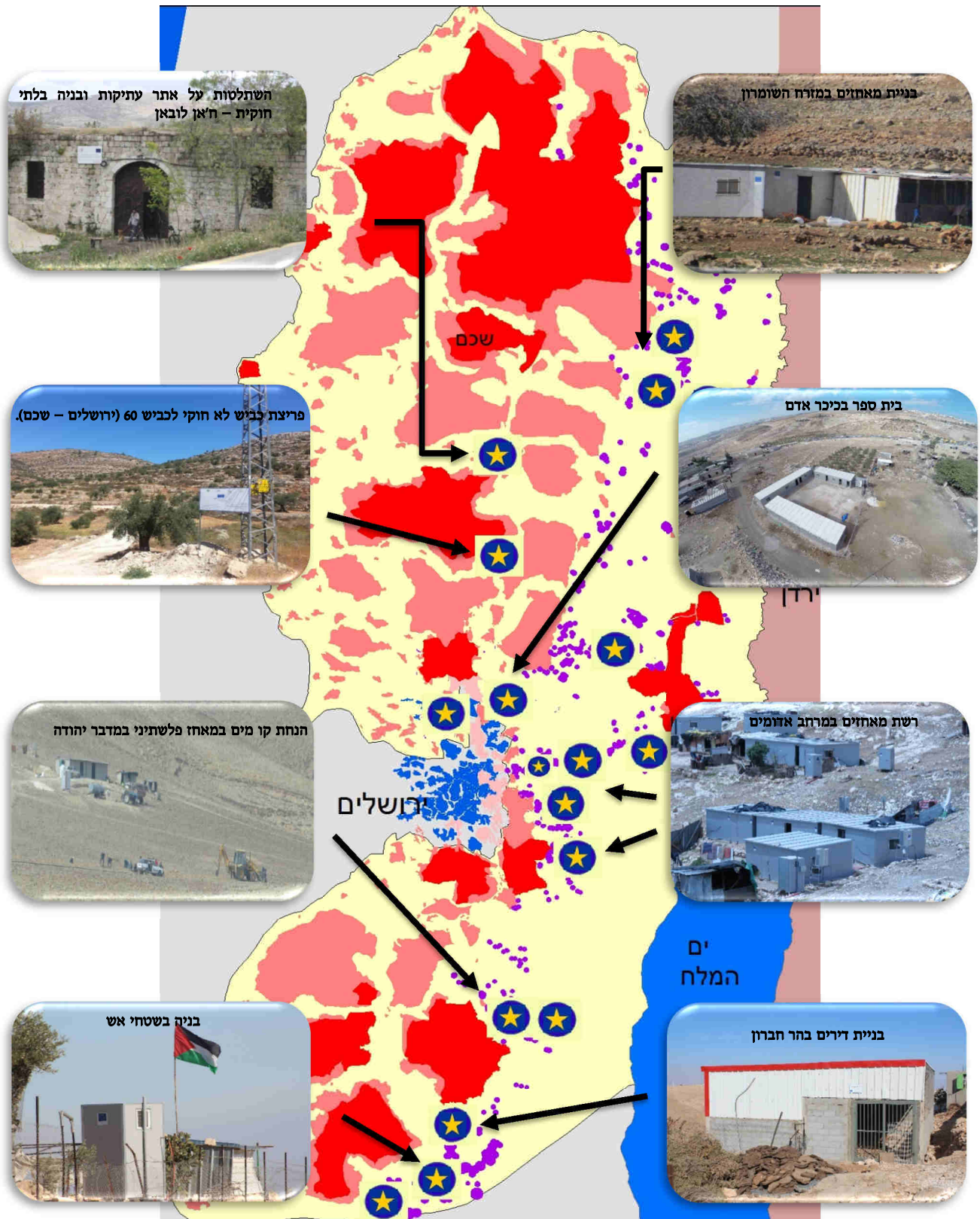
חלוקת מיכלי מים

לצד תשומת הלב והשקעת המשאבים בבניה במרחב אדומים, משקיעים הרשות הפלשתינית והאיחוד האירופי בקיבוע של מקבצי מאחזים דומים באיזור בקעת יריחו, באיזור מדבר יהודה – ממזרח לגוש עציון ובדרום הר חברון.

לא למותר לציין כי הפעילות הנמרצת של הרשות הפלשתינית והאיחוד האירופי לקיבוע הבדואים במקבצים הנוכחיים, והשאיפה לטרפד את פתרון 'תכנית נועיימה', איננה שמה את טובת התושבים הבדואים בראש מעייניה, מאחר והמגורים במתחמים זעירים הנטולים כל היגיון תכנוני, אינם מאפשרים פיתוח של תנאי חיים בסיסיים כגון אספקת מים, חשמל ותשתיות, ומתן שירותי רפואה וחינוך כראוי.

מרחב אדומים עליו הרחבנו בדו"ח זה, מהווה דוגמה מרכזית אחת, אולם המעורבות של האיחוד האירופי בצעדים החד-צדדיים של הפלשתינים היא עמוקה ורחבה בכלל רחבי איר"ש, וכאמור, בחלקה הגדול היא נעשית באופן בלתי חוקי וללא התיאום המתבקש מול הרשויות הישראליות.

דוגמאות נוספות אופייניות להתנהלות זו יובאו במפה שבעמוד הבא הכוללות דוגמאות מייצגות: סלילת כבישים לא-חוקיים, סיוע לפלישה פלשתינית לאדמות מדינה, הקמת תשתיות מים בלתי חוקיות, בניה בשטחי אש ובניה של דירים ומבנים חקלאיים בלתי חוקיים.

מפה 3: פעילות בלתי חוקית במימון האיחוד האירופי ביהודה ושומרון

מסכת הצביעות האירופית: פועלים חד צדדית ומאיימים על ישראל

בשעה שהצעדים החד-צדדיים של הרשות הפלשתינית מקודמים וממומנים על ידי האיחוד האירופי בניגוד לחוק, מנהיגיו מטיחים האשמות כלפי מדינת ישראל, לפיהן נוקטת ישראל בצעדים חד צדדיים.

במהלך נובמבר 2014 פרסם עיתון "הארץ"¹⁴ מסמך שהפיץ שירות החוץ של האיחוד האירופי ל-28 מדינות האיחוד, ובו שורת הצעות לסנקציות אפשריות כנגד ישראל, במידה וזו תקדם תכנית המוגדרת על פי האיחוד "צעדים שימנעו את פתרון שתי המדינות והקמת מדינה פלסטינית בעלת רצף טריטוריאלי".

המסמך מצביע על חמישה 'קווים אדומים' שאותם לדעת האיחוד אסור לישראל לחצות, ובהם: בניה בשכונות גבעת המטוס והר חומה בירושלים, בניה בשטח E1 בין מעלה אדומים לבירה, שינויים בסטטוס-קוו בהר הבית, וכן דרישה לבטל את התכנית הישראלית להקמת העיר נועיימה סמוך ליריחו, שאמורה לקלוט 12,000 בדואים הפזורים כעת בעשרות מקבצים לא חוקיים במרחב אדומים.

בין הסנקציות המוצעות במסמך: סימון מוצרים מהתנחלויות, נקיטת צעדים נגד חברות אירופיות הפועלות ביישובים היהודיים באי"ש ובמזרח ירושלים, צמצום שיתוף פעולה עם ישראל בתחומים שונים, ואף פגיעה בהסכם הסחר החופשי עם ישראל. בפרק שנוגע ליחסי האיחוד האירופי עם הרשות הפלשתינית מוצע למדינות האיחוד לתמוך או לא להתנגד למהלכים פלשתיניים חד-צדדיים נוספים, כגון הצטרפות לסוכנויות שונות של האו"ם, וכן לבחון את האפשרות שמדינות אירופאיות נוספות יכירו במדינה הפלשתינית, באופן חד צדדי, כפי שעשתה שבדיה לאחרונה.

בפרק העוסק ביחסים הדו-צדדיים (בילטראליים) עם ישראל מוצעים מהלכים כגון החרמת אישי ציבור ישראליים המתנגדים פומבית לפתרון שתי המדינות. צעד אפשרי נוסף בו הוצע לנקוט, הוא בחינה מחודשת של חלוקת הכספים המועברים מהאיחוד האירופי לפרויקטים משותפים עם ישראל.

בשעה בה מצביעים באיחוד האירופי על ישראל ככזו הנוקטת בצעדים חד צדדיים, הרי שבציטוט שהובא לעיל (פרק ב') ממסמך התמיכות הרשמי של האיחוד האירופי, מוצהר ללא בושה כי "האיחוד האירופי והרשות הפלסטינית מקדמים באופן אקטיבי תכנון ובניה של שטח C, שאם יצליח, עתיד לסלול את הדרך לפיתוח והרחבת השליטה של הרשות הפלסטינית על שטח C".

במילים הכי פשוטות: כשיד אחת מממנת ודוחפת בניה פלשתינית בלתי חוקית במטרה להרחיב את שליטת הרש"פ על שטח C באופן חד צדדי במובהק, היד השניה מונפת באיום על ישראל תוך האשמתה בנקיטת צעדים חד צדדיים.

¹⁴ "האיחוד האירופי מגבש סדרת סנקציות חדשה נגד ישראל". הארץ. 16.11.2014

סיכום ומסקנות

תיעוד פרוייקט הבניה הבלתי חוקית שמבצעים האיחוד האירופי והרשות הפלשתינית ברחבי יהודה ושומרון בכלל, ומרחב אדומים בפרט, מציף באור בהיר את ההתנהלות הדו פרצופית בה נוקט האיחוד האירופי בסכסוך הישראלי-פלשתיני. הרשות הפלשתינית נהנית מהזרמה בלתי פוסקת של מאות מיליוני דולרים מדי שנה, מהזדהות דיפלומטית מלאה ומסיוע מעשי ואקטיבי להשתלטותה העקבית על שטחי C, ואילו מדינת ישראל מואשמת השכם והערב בהתנהלות חד צדדית, ומאוימת בסנקציות קשות.

הנה כי כן, האיחוד האירופי עצמו מעורב עד צוואר בפעילות בלתי חוקית שנועדה כל כולה לקבוע עובדות בשטח באופן חד צדדי לטובת הרשות הפלשתינית. ומנגד, בדו פרצופיות חסרת תקדים, מזהיר את ישראל לבלתי תנקוט בעצמה במה שהוא מכנה צעדים חד-צדדיים.

אין מנוס מפני שינוי דרסטי של ההתייחסות הישראלית לפעילות הלא לגיטימית שמקיים האיחוד האירופי בשטחי C. ראשיתו בשינוי התודעה ובהפנמת הנזק הרב הנגרם בשל כך לאינטרסים הישראליים, המשכו בהידוק הפיקוח והבקרה הישראלית על פעילות האיחוד והארגונים הממומנים על ידו, וסופו בנקיטת שורה של צעדים - מדיניים, משפטיים והסברתיים.

על הפעילות הישראלית להיות מורכבת משילוב של פעולות מדיניות בערוצים הדיפלומטיים המקובלים, פעילות משפטית, אכיפה נמרצת והרחבת ההסברה לשם הפסקת הפעילות הבלתי לגיטימית מצד האיחוד האירופי.

במישור הדיפלומטי:

- על ממשלת ישראל והעומד בראשה לגבש ולהפעיל שורת צעדי תגובה ישראליים כמענה לצעדיה החד-צדדיים של הרשות הפלשתינית בשטחי C.
- יש לדרוש מנציבות האיחוד האירופי לחדול לאלתר מפעילותה הפוגענית והבלתי חוקית ברחבי יהודה ושומרון.
- יש להציף במישור הבינלאומי עמדה ישראלית ברורה, לפיה ההתערבות האגרסיבית של האיחוד האירופי נושאת אופי שאיננו לגיטימי ביחסים דיפלומטיים בין מדינות ידידותיות.

במישור האכיפה:

- גיבוש וקידום תכנית הוליסטית, הכוללת מתן פתרונות קבע בתחום הדיור, החינוך והבריאות לאוכלוסיה הבדואית הפזורה ברחבי יהודה ושומרון.
- בכל הנוגע לפעילות ישירה ובסיסית של אכיפה כנגד בניה בלתי חוקית, הדבר מונח לפתחו של שר הביטחון, הנמנע ממתן הנחיות לקיום אכיפה נחרצת. יש להנחות את גורמי האכיפה לתעד את פעילות הבניה הבלתי חוקית ולאסוף ראיות מפלילות כנגדה.
- יש לפעול בנחרצות להריסה מיידית של כל בינוי בלתי חוקי ו/או לא מתואם בכדי להעביר מסר חד משמעי, השולל דפוס כזה של פעילות מכל וכול.
- יש לנקוט צעדי אכיפה והתראה נגד המעורבים בפעילות בלתי חוקית במישורין או בעקיפין, לרבות הליכים פליליים והרחקה מהארץ.

גם במגרש הזה, כמו במגרשים רבים אחרים, יוזמה והתקפה הן מילות המפתח להגנה הטובה ביותר.

ת.ד. 4439
ירושלים 9144302

טל. 02-6560303
פקס. 02-6560363

office@regavim.org

www.regavim.org